

Любов Миколаївна ГАНАС

к.е.н., доцент кафедри, Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7098-9772>

e-mail: liubov.m.hanas@lpnu.ua

Софія Андріївна ПАЛЧИНСЬКА

фахівець 2 кат., Національний університет "Львівська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8257-0554>

e-mail: sofiia.a.haiova@lpnu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПЛАТІЖНОГО КАЛЕНДАРЯ ДЛЯ ПІДПРИЄМСТВ

У статті проаналізовано проблематику діагностування грошових потоків, розглянуто сутність поняття «платіжний календар» як інструменту управління грошовими потоками. Визначено необхідність діагностування грошових потоків з метою визначення можливих касових розривів. Для правильності застосування платіжного календаря розроблено покрокову модель його формування, яка містить етапи формування та інформаційне забезпечення реалізації кожного з етапів. У поясненнях до побудови моделі сформовано рекомендації з пошуку резервів внаслідок виявлення касових розривів та дефіциту коштів шляхом зменшення видатків та збільшення надходжень від окремих видів діяльності.

Ключові слова: планування, грошовий потік, касовий розрив, діагностування, платіжний календар, модель

ВСТУП

У сучасних умовах ринкових відносин перед будь-яким підприємством постає необхідність у постійному розвитку, утвердженні свого положення на ринку, покращенні показників конкурентоспроможності та стабільності. Ефективна система керування грошовими потоками підприємства забезпечує збільшення фінансової стійкості та прибутковості підприємств.

Провівши огляд літературних джерел, пов'язаних з аналізуванням і дослідженням грошових потоків підприємств, можна визначити, що велика кількість науковців відзначає важливість діагностування грошових потоків для ведення ефективної господарської діяльності. Розрізняють низку інструментів, які використовують для проведення такого виду діагностики. Проте одним із найдієвіших є платіжний календар.

Т.В. Барабан, Н.О. Корнева охарактеризували поняття «платіжний календар», основною метою створення якого є оптимізування та збільшення ефективності використання грошових коштів [2, с. 298-302]. Ю.О. Голинський, Л.М. Луців, Д.М. Шпаргала вказують на практичну значущість використання платіжного календаря, який, зі свого боку, забезпечує вдосконалення діагностування грошових потоків. Автори рекомендують формувати цей календар кожного місяця, що дозволить оперативно коригувати грошові потоки і, у висновку, покращити фінансові показники підприємства у річному звіті [1, с. 687-690].

Питання застосування платіжного календаря як інструменту управління грошовими потоками досліджували як вітчизняні науковці і практики, так і закордонні. Проте низка питань потребує ретельного дослідження, зважаючи на умови функціонування. Сьогодні суспільство стоїть перед викликами пандемії COVID-19, яка завдала відчутного удару на економіку у світовому масштабі. Тому дослідження формування платіжного календаря в таких умовах є дуже актуальним питанням на сьогодні.

МЕТА статті – розроблення моделі формування

платіжного календаря.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Теоретичною й методологічною основою статті є дослідження процесу формування платіжного календаря як інструменту фінансового планування та діагностики. У написанні статті використано такі методи: логічного узагальнення, діалектичного аналізу, групування тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ

Розроблення платіжного календаря для підприємств є актуальним на цей момент, адже у процесі аналізування виявлено, що значна кількість підприємств має касові розриви. Якщо на підприємствах присутня неефективна система планування руху грошових коштів, про що свідчатимуть касові розриви у виробничо-господарській діяльності, то виникне необхідність розроблення послідовності планування руху грошових коштів, чим по суті і є платіжний календар. Завдяки платіжному календарю можна буде ідентифікувати періоди їх виникнення, визначити фактори, які впливають на цей процес, що відповідно дозволить більш ефективно здійснювати процеси контролювання й регулювання руху грошових коштів.

На рис. 1 зображено модель формування платіжного календаря для підприємств і наведено її інформаційне забезпечення з метою виокремлення складових етапів. На першому етапі необхідно визначити періодичність, з якою проводитиметься планування грошових потоків. Рекомендовано виконувати функцію планування грошових потоків періодичністю раз у місяць, деталізуючи цей процес поденно.

Але можна формувати платіжний календар і на більш тривалі періоди. Наступний етап передбачає визначення планових обсягів надходжень від продажу продукції, які одержить підприємство у наступному періоді.

Після визначення планових обсягів виручки, необхідно здійснити оцінювання видатків та надходжень грошових коштів підприємства загалом.

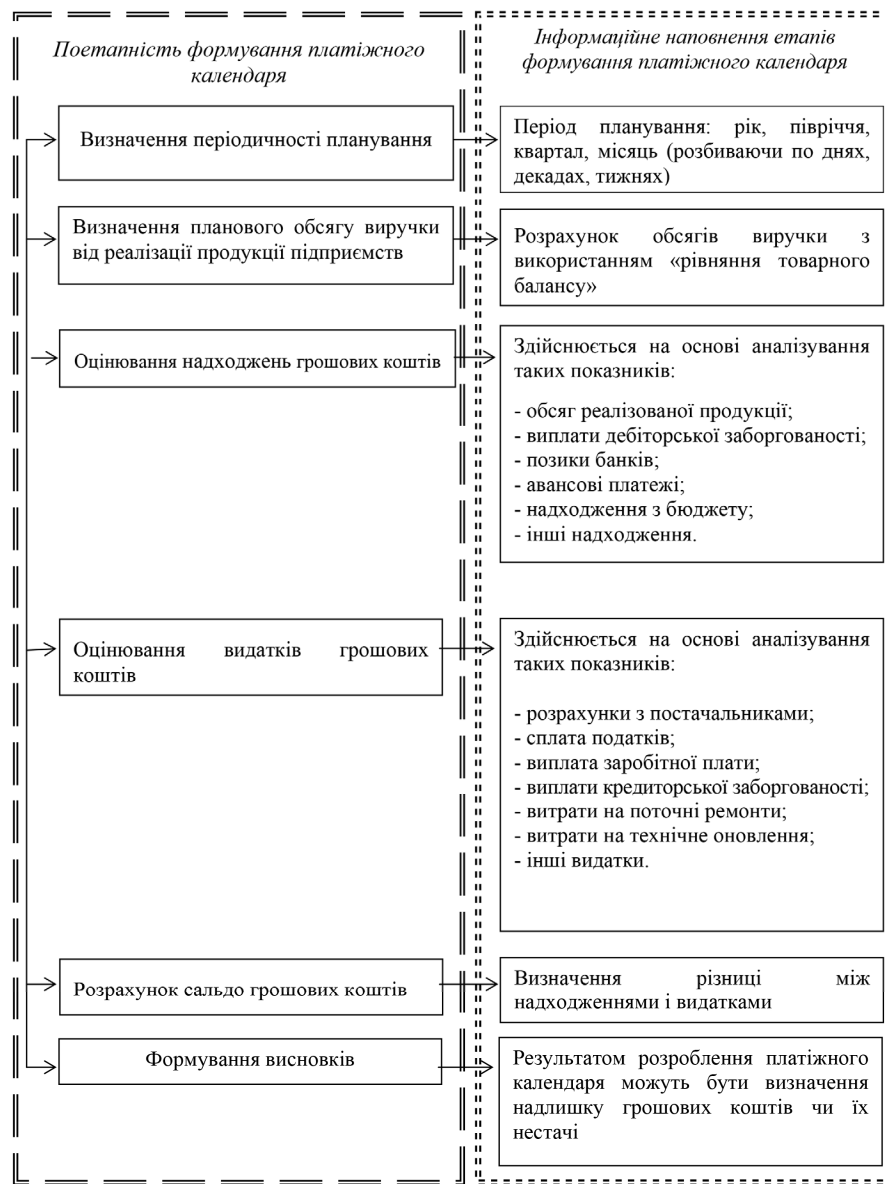

Рис. 1. Покрокова модель формування платіжного календаря

З метою спрощення процедури оцінювання у моделі формування платіжного календаря наведено перелік показників, які потрібно розраховувати в оцінюванні того чи іншого складника грошового потоку підприємства. В оцінюванні надходжень необхідно розраховувати обсяги реалізованої продукції, позики, які бере підприємство, авансові платежі, обсяги виплат за дебіторськими заборгованостями, надходження з бюджету тощо. В обрахунку видатків грошових коштів рекомендовано розраховувати такі показники, як виплати заробітної плати, кредиторські розрахунки, витрати на поточні ремонти, розрахунки з постачальниками, сплата податків, витрати на технологічне та технічне оновлення підприємства. На основі вищенаведених розрахунків необхідно визначити сальдо грошових коштів. Останнім етапом формування платіжного календаря є формулювання висновків стосовно стану грошових потоків підприємства, в результаті яких визначається надлишок або дефіцит коштів, на основі чого – заходи для вирішення виявлених відхилень.

Виявивши дефіцит, слід переглянути видатки та надходження, де можна виявити такі резерви від:

- продавання товарно-матеріальних запасів;

- продавання дебіторської заборгованості;
- ранжування дебіторів, строків і обсягів погашення заборгованостей;
- перегляд часток авансової оплати;
- продавання основних фондів;
- продавання нематеріальних активів;
- перегляд угод взятого в оренду майна;
- перегляд угод надання в оренду матеріальних цінностей;
- емісія корпоративних прав;
- продаж пакету акцій;
- залучення кредиторів;
- реструктуризація заборгованостей;
- оптимізування витрат та запасів;
- перегляд податкової політики;
- перегляд інвестиційних програм;
- призупинення фінансування нових інвестиційних проектів;
- реструктуризація боргів;
- відмова від виплати дивідендів;
- інші резерви ведення виробничо-господарської діяльності.

Якщо підприємство використовуватиме платіжний

календар відповідно до розробленої схеми, у плануванні руху грошових коштів, то через певний проміжок часу володітиме повноцінною інформацією про планові, фактичні й ретроспективні обсяги грошових потоків у комплексному вигляді.

ВИСНОВКИ

Впровадження платіжного календаря позитивно вплине на функціонування підприємства, дозволить

утримувати кошти на постійному контролюванні, що підвищить фінансову продуктивність. Платіжний календар дає змогу зекономити затрати часу на виявлення недоліків діагностування, зменшити затрати кадрових ресурсів на формування висновків стосовно ефективності системи діагностування грошових потоків. Відповідно підприємство здатне підвищити свою фінансову стійкість.

Список використаних джерел

1. Голинський Ю.О., Луців Л.М., Шпаргала Д.М. Оптимізація грошових потоків підприємств та їх прогнозування. *Молодий вчений*. 2018. Випуск № 2 (54). С. 687–690.
2. Корнева Н.О., Барабан Т.В. Системний підхід до управління грошовими потоками підприємств. *Молодий вчений*. 2018. Випуск № 5(57). С. 298–302.
3. Нікольчук Ю.М., Лугівська О.П. Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками підприємства в сучасних умовах господарювання. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 3. С. 95–102.

References

1. Holynskiy Y.O., Lutsiv L.M., Shparhala D.M. Optimization of cash flows of enterprises and their forecasting. *A young scientist*. 2018. Issue № 2 (54). pp. 687–690. (in Ukrainian).
2. Kornieva N.O., Baraban T.V. A systematic approach to cash flow management of enterprises. *A young scientist*. 2018. Issue № 5 (57). pp. 298–302. (in Ukrainian).
3. Nikolchuk Yu.M., Luhivska O.P. Organizational and economic mechanism of cash flow management of the enterprise in modern business conditions. *Bulletin of Khmelnytskyi National University. Series “Economic Sciences”*. 2020. № 3. pp. 95–102. (in Ukrainian).

Liubov HANAS

PhD in Economics, Associate Professor of department, Lviv Polytechnic National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7098-9772>

e-mail: liubov.m.hanas@lpnu.ua

Sofia PALCHYNSKA

specialist of the 2nd category, Lviv Polytechnic National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8257-0554>

e-mail: sofia.a.haiova@lpnu.ua

FEATURES OF FORMATION OF PAYMENT CALENDAR FOR ENTERPRISES

Introduction. The development of a payment calendar for enterprises is relevant at the moment, because in the process of analysis detected that a lot of enterprises have financial gaps. If enterprises have an inefficient cash flow planning system, as evidenced by financial gaps in production and economic activities, then there will be necessary to develop a sequence of cash flow planning, which is the payment calendar. Due to the payment calendar will be possible to identify the periods of their occurrence, to determine the factors that affect this process, which, accordingly, will allow more effective processes of controlling and regulating the movement of funds.

The main purpose of the paper is to develop a model of forming a payment calendar. The theoretical and methodological basis of the paper is the study of the process of forming a payment calendar as a tool of financial planning and diagnostics. The following methods were used in writing the paper: logical generalization, dialectical analysis, grouping, etc.

Results. The paper analyzes the issues of diagnosing cash flows, considers the essence of the concept of “payment calendar” as a tool for cash flow management. The need to diagnose cash flows in order to determine possible cash gaps is determined. For the correct application of the payment calendar, has been developed a step-by-step model of its formation, which contains the stages of formation and information support for the implementation of each of the stages. In explanations for the construction of the model contain recommendations for finding reserves as a result of identifying cash gaps and shortages of funds by reducing expenditures and increasing revenues from certain activities. The step-by-step model consists of six stages that contains determined of the period of formation of the payment calendar, planned revenues, other revenues and expenditures, balance and possible surpluses and deficits of cash flows.

Conclusions. The introduction of a payment calendar will have a positive impact on the functioning of the enterprise, will keep funds under constant control, which will increase financial productivity. The payment calendar allows you to save time to identify the shortcomings of the diagnosis, reduce the cost of human resources to draw conclusions about the effectiveness of the system of diagnosing cash flows, respectively, the company is able to increase its financial stability.

Keywords: planning, cash flow, cash gap, diagnosing, payment calendar, model